

subjicimus. Adlenda pariter esset præfatio *Exsultet* in benedictione Ceret paschalis, si hæc Leonis esse factum (ut nonnullis visum est a Mabillonio laudatis in notatione ad Missale Gothicum) probabile crederemus. At cum ejus stylus a Leonino alienissimus sit, nullique codices, quod sciamus, huic opinioni suffragentur, solum præfationem, seu potius allocutionem archidiaconi pro reconciliatione poenitentium, quæ Leonem spirat, nostro Sacramentario non opulante, ad vetustiorum Gelasianum codices, ubi integrior et plenior est, exactam, hoc loco appendimus.

ALLOCUTIO

ARCHIDIACONI AD EPISCOPUM PRO RECONCILIATIONE POENITENTIUM.

Adest, o venerabilis pontifex, tempus acceptum, dies propitiationis divinæ et salutis humanæ, quæ mors interitum, et vita accepit æternæ principium: quando in vinea Domini Sabaoth sic novorum plantatio facienda est, ut purgetur exsecratio vetustatis. Quamvis enim a divitiis bonitatis et pietatis Dei nihil temporis vacet, nunc tamen et largior est per indulgentiam remissio peccatorum, et copiosior per gratiam assumptio renascentium. Augemur regenerandis, crescimus reversis. Lavant aquæ, lavant lacrymæ. Inde gaudium de assumptione vocatorum, hinc lætitia de absolute poenitentium. Inde est quod supplex tuus, posteaquam in varias formas criminum neglectu mandatorum cœlestium et morum probabili transgressione cecidit, humiliatus atque prostratus prophetica ad Deum voce clamat dicens: *Peccavi, impie egi, iniquitatem feci, miserere mei, Domine.* Evangelicam vocem non frustratoria aure captens, *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*; manducavit, sicut scriptum est, panem dolo-

ris; lacrymis stratum rigavit; cor suum luctu, corpus affixit jejuniis, ut animæ suæ reciperet quam perdidit sanitatem: Unicum itaque est poenitentiae suffragium, quod et singulis prodest, et omnibus in commune succurrit. Hic ergo, dum ad poenitentium actionem tantis excitatur exemplis, sub conspectu ingemiscentis Ecclesiæ, venerabilis pontifex, protestatur et dicit: *Iniquitates meas ego agnosco, et delictum meum contra me est semper. Aberte faciem tuam a peccatis meis, Domine, et omnes iniquitates meas dele. Redde mihi lætitiâ salutaris tui, et spiritu principali confirma me.* Quo ita supplicante, et misericordiam Dei afflicto corde poscente, redintegra in eo, apostolice pontifex, quidquid diabolo scindente corruptum est, et orationum tuarum patrocinantibus meritis, per divinæ reconciliationis gratiam fac hominem proximum Deo, ut qui antea in suis pervertitibus displicebat, tunc jam placere se Domino in regione vivorum cum devicto mortis suæ auctore gratuletur. Per Dominum.

* Ilanc Quesnellus edidit ex Pontificali Romano part. in: *De reconciliatione poenitentium, quæ fit in quinta feria Cænæ Domini*, et ex Ordine Romano Hittorpii. In Gelasiano Sacramentario legitur lib. 1, n. 38.

^b In cod. Gelas. diacono hæc allocutio tribuitur.

^c Al., quo, vel qua.

^d Pontificale addit *palmitum*; et mox *sarcienda* pro *facienda*. Sequimur codicem Gelasii, cum quo concinit Ordo Romanus, Hittorpii.

^e Cod. Gel., et *curatio*. Lectionem Ordinis Rom. et Pontificali præferendam duximus; sicut et in sequentibus et *largior*, pro quo in Gelas. perperam legitur et *largitor*.

[†] Magis placuit lectio ejusdem Ord. Rom. et Pontif. Codex Gelas., *lætitia*.

[‡] Pontif., *supplices famuli tui*, et sequentia numero plurali.

[‡] Leg., *improbabilium*. Al., *probatorum*.

[‡] Al., *ad Dominum*.

[‡] Pontif. addit *suum*.

[‡] Huc usque Quesnellus ex Romano Pontificali, sequentia in Gelas. cod. et Ordine Romano.

[‡] Al., *excitatus*.

[‡] Ord. Rom., *suadente*.

[‡] Idem Ord. addit *sibi*.

[‡] Idem Ord. omittit *cum*.

ADMONITIO IN LIBROS DE VOCATIONE OMNIUM GENTIUM.

1. Hos libros Quesnellus nomine Leonis inscriptos edidit. Cur vero nos eidem pontifici adimendos, ac in appendicem rejiciendos putavimus, patebit ex observationibus secundæ Quesnellianæ dissertationi subjectis, quibus ejus argumenta ad calculos revocabimus. Vulgati primo fuerunt iidem libri inter S. Ambrosii Opera ex codice qui Ambrosii nomen præferbat, et non solum multis scatebat erroribus, verum etiam carebat longo illo testimonio quod S. Gelasius papa ex hoc opere recitaverat. Joannes Sotellus in editione Lovaniensi anni 1565 hos libros S. Prosperi Aquitani Operibus inseruit auctoritate trium mss. exemplarium S. Martini Lovaniensis, Camberonensis, et Bonensiensis, quæ illis Prosperi nomen præfigunt; sed nihil emendavit in textu, supplevit nihil. In Duacensi autem editione Operum S. Prosperi anni 1576, ex eodem codice Camberonensi Joannes Olivarius supplevit quidem locum insignem qui deerat, at variantes margini affigens, textum intactum plerumque reliquit. Quesnellus præter has variantes manuscripti Camberonensis usus est alio codice Thuanæ, Prosperi, ut aliunde credimus, nomine inscripto, et horum duorum exemplarium subsidio nonnulla errata in textu emendavit. Novissimus S. Prosperi editor Parisiensis anni 1744 adhibuit tertium codicem Joliensem melioris notæ, cui Prosper item inscribitur; ac ex eo non pauca loca restituit.

2. Nos tres mss. libros Vaticanos præcipue contulimus. Primus est codex Vat. Reginæ 293 pergamenus in quarto, sæculi circiter xi, ubi Prospero libri ascribuntur hoc titulo: *Incipit liber primus Prosperi de vocatione omnium gentium*. Hic autem codex notam habet præfixam in fronte: *Liber S. Petri sanctique Rodobergi de Cella*; quæ bibliothecam indicat ad quam idem codex olim pertinebat. Alter est Vat. 268, item pergamenus in-folio, ejusdem circiter sæculi, qui Ambrosio opus adjudicat. Tertius est Vat. 262, in-quarto, sæculi xv, qui nomen Prosperi in fronte exhibet. Licet autem hic codex recentior sit, saniores tamen lectiones ut